

I

(Informacje)

PARLAMENT EUROPEJSKI

RADA

KOMISJA

Wspólne oświadczenie Rady i przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady, Parlamentu Europejskiego i Komisji w sprawie polityki rozwojowej Unii Europejskiej: „Konsensus Europejski”

(2006/C 46/01)

KONSENSUS EUROPEJSKI W SPRAWIE ROZWOJU

Wyzwanie związane z rozwojem

1. Nigdy wcześniej likwidacja ubóstwa i zrównoważony rozwój nie były tak istotne. Likwidacja ubóstwa dokonuje się w świecie coraz bardziej zglobalizowanym, w którym występują coraz liczniejsze zależności; sytuacja ta tworzy nowe możliwości, ale również nowe wyzwania.

Zwalczanie światowego ubóstwa jest nie tylko obowiązkiem moralnym; przyczyni się również do zbudowania bardziej stabilnego, pokojowego, zamożnego i sprawiedliwego świata, odzwierciedlającego jest współzależność bogatszych i uboższych krajów. W takim świecie nie pozwolilibyśmy co godzinę umierać z ubóstwa 1 200 dzieciom; nie stalibyśmy z boku podczas gdy miliard ludzi walczy o przetrwanie za mniej niż dolara dziennie, a z powodu HIV/AIDS, gruźlicy i malarii umiera ponad 6 milionów ludzi rocznie. Polityka rozwojowa stanowi trzon stosunków UE ⁽¹⁾ z wszystkimi krajami rozwijającymi się ⁽²⁾.

2. Współpraca na rzecz rozwoju leży w zakresie wspólnych kompetencji Wspólnoty Europejskiej ⁽³⁾ i Państw Członkowskich. Polityka wspólnotowa w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju jest komplementarna w stosunku do polityk realizowanych przez Państwa Członkowskie. Kraje rozwijające się ponoszą główną odpowiedzialność za swój własny rozwój. Lecz na krajach rozwiniętych również spoczywa pewna odpowiedzialność. UE, zarówno na szczeblu Państw Członkowskich, jak i Wspólnoty, pragnie z całą mocą realizować swoje zobowiązania. Dzięki wspólnej pracy UE stanowi istotny czynnik zmiany na lepsze. UE dostarcza ponad połowę światowej pomocy i jest zdecydowana, by zwiększać tę pomoc oraz jej jakość i skuteczność. UE jest również najważniejszym partnerem gospodarczym i handlowym krajów rozwijających się, oferując im, a zwłaszcza krajom najmniej rozwiniętym, szczególne korzyści handlowe.

3. Państwa Członkowskie i Wspólnota w równym stopniu kierują się podstawowymi zasadami, fundamentalnymi wartościami i celami rozwoju ustalonymi na szczeblu wielostronnym. Nasze starania na rzecz koordynacji i harmonizacji muszą przyczynić się do zwiększania skuteczności pomocy. W tym celu, korzystając z postępu osiągniętego w ostatnich latach, „Konsensus europejski na rzecz rozwoju” po raz

⁽¹⁾ UE oznacza zarówno Państwa Członkowskie, jak i Wspólnotę Europejską.

⁽²⁾ Kraje rozwijające się są wymienione w wykazie odbiorców Oficjalnej Pomocy Rozwojowej (ODA), który ma być ustanowiony przez Organizację Współpracy Gospodarczej i Rozwoju/Komitet Pomocy Rozwojowej (OECD/DAC) w kwietniu 2006 r.

⁽³⁾ Współpraca wspólnotowa w dziedzinie rozwoju opiera się na art. 177-181 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

pierwszy przedstawia wspólną wizję, która ukierunkowuje działania UE w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju, zarówno na szczeblu Państw Członkowskich, jak i Wspólnoty. Wspomniana wspólna wizja stanowi temat pierwszej części oświadczenia; część druga dokładniej określa priorytety dotyczące konkretnych działań na szczeblu Wspólnoty oraz przedstawia politykę Wspólnoty Europejskiej kierującą urzeczywistnianiem wizji na szczeblu Wspólnoty.

4. Konsensus Europejski w sprawie rozwoju jest uzgodniony wspólnie przez Radę i przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w ramach Rady, Komisji Europejskiej i Parlamentu Europejskiego.

CZĘŚĆ I: WIZJA UE DOTYCZĄCA ROZWOJU

Pierwsza część konsensusu europejskiego w sprawie rozwoju przedstawia wspólne cele i zasady współpracy na rzecz rozwoju. Potwierdza determinację UE w sprawie likwidacji ubóstwa, odpowiedzialności, partnerstwa, zapewniania pomocy lepszej jakości i na większą skalę oraz wspierania spójności polityki na rzecz rozwoju. W duchu komplementarności będzie kierowała działaniami Wspólnoty i Państw Członkowskich w ramach współpracy na rzecz rozwoju we wszystkich krajach rozwijających się ⁽¹⁾.

1. Wspólne cele

5. Podstawowym i nadrzędnym celem współpracy UE na rzecz rozwoju jest likwidacja ubóstwa w kontekście trwałego rozwoju, w tym realizacja milenijnych celów rozwoju.

6. Osiem milenijnych celów rozwoju to: likwidacja skrajnego ubóstwa i głodu; zapewnianie powszechnego nauczania na poziomie podstawowym; propagowanie równości płci i awansu społecznego kobiet; zmniejszanie wskaźnika umieralności dzieci; polepszenie stanu zdrowia matek; zwalczanie HIV/AIDS, malarii i innych chorób; zapewnianie równowagi środowiska i opracowanie globalnego partnerstwa na rzecz rozwoju.

7. Potwierdzamy, że rozwój jest zasadniczym celem sam w sobie; oraz że trwały rozwój łączy się m.in. z dobrymi rządami, prawami człowieka oraz aspektami politycznymi, gospodarczymi, społecznymi i związanymi ze środowiskiem naturalnym.

8. UE pragnie z całą mocą prowadzić działania aby dopomóc w osiągnięciu tych celów oraz celów rozwoju uzgodnionych na najważniejszych konferencjach i szczytach ONZ ⁽²⁾.

9. Ponownie potwierdzamy nasze zdeterminowanie w propagowaniu spójności polityki na rzecz rozwoju, opartej na zapewnieniu, że Unia Europejska będzie uwzględniała cele współpracy na rzecz rozwoju we wszystkich realizowanych politykach, które mogą mieć wpływ na kraje rozwijające się oraz że polityki te wspierają cele rozwoju.

10. Pomoc rozwojowa będzie nadal kierowana do ubogich ludzi we wszystkich krajach rozwijających się, w tym w państwach o niskich lub średnich dochodach. UE nadal będzie wyznaczała priorytetowo traktowała pomoc dla krajów najmniej rozwiniętych i innych krajów o niskich dochodach, tak by osiągnąć bardziej zrównoważony rozwój globalny, uznając jednocześnie wartość koncentracji działań pomocowych każdego Państwa Członkowskiego w obszarach i regionach, gdzie dysponują one przewagą względną i najbardziej mogą przyczynić się do zwalczania ubóstwa.

⁽¹⁾ Zgodnie z ustaleniami OECD/DAC działania Państw Członkowskich w ramach współpracy na rzecz rozwoju są definiowane jako Oficjalna Pomoc Rozwojowa.

⁽²⁾ Programy działania przyjęte na konferencjach ONZ w latach 90. XX w. w dziedzinie problematyki społecznej, gospodarczej, środowiska naturalnego, praw człowieka, populacji, zdrowia reprodukcyjnego i równości płci oraz potwierdzone w latach 2002-2005: w Deklaracji Milenijnej i Milenijnych Celach Rozwoju (2000 r.), w Monterrey (2002 r.), na Światowym Szczycie Zrównoważonego Rozwoju w Johannesburgu (2002 r.), na Milenijnym Szczycie Przegładowym (2005 r.).

2. Wielowymiarowe aspekty likwidacji ubóstwa

11. Ubóstwo dotyczy wszystkich obszarów, w których ludzie obu płci żyją w niedostatku i w rozmaitych środowiskach i kontekstach lokalnych są postrzegani jako pozbawieni pewnych możliwości. Ubóstwo przejawia się przede wszystkim w następujących aspektach: gospodarczym, ludzkim, politycznym, społeczno-kulturowym i możliwości zapewnienia ochrony. Ubóstwo wpływa na takie sfery działań człowieka jak: konsumpcja i bezpieczeństwo żywności, zdrowie, edukacja, prawa, możliwość bycia wysłuchanym, poczucie bezpieczeństwa — zwłaszcza dla ludzi ubogich, godność i praca w godziwych warunkach. Stąd zwalczanie ubóstwa zakończy się sukcesem tylko wówczas, gdy nada się równe znaczenie inwestowaniu w ludzi (przede wszystkim w zdrowie i edukację na temat HIV/AIDS), ochronę naturalnych zasobów (m.in. lasów, wody, zasobów morskich i gleby), tak by możliwe było życie na terenach wiejskich, oraz inwestowanie w tworzenie bogactwa (ze szczególnym naciskiem na takie zagadnienia jak przedsiębiorczość, tworzenie miejsc pracy, dostęp do kredytów, prawa własności i infrastruktura). Awans społeczny kobiet jest kluczowym czynnikiem wszelkiego rozwoju, a równość płci powinna stanowić zasadniczy trzon wszelkich strategii dotyczących polityk.

12. Agenda milenijnych celów rozwoju oraz gospodarczy, społeczny i środowiskowy aspekt likwidacji ubóstwa w kontekście trwałego rozwoju zakłada liczne działania na rzecz rozwoju, od rządów demokratycznych po reformy polityczne, gospodarcze i społeczne, zapobieganie konfliktom, sprawiedliwość społeczną, propagowanie praw człowieka i równego dostępu do służb publicznych, edukację, zdrowie, w tym zdrowie seksualne i reprodukcyjne oraz związane z nim prawa — zgodnie z raportem z konferencji ICPD w Kairze — od środowiska naturalnego oraz zrównoważonego zarządzania zasobami naturalnymi po wzrost gospodarczy służący rozwojowi krajów ubogich, handel i rozwój, migrację i rozwój, bezpieczeństwo żywności, prawa dzieci, równość płci i propagowanie spójności społecznej i pracy w godziwych warunkach.

3. Wspólne wartości

13. Partnerstwo UE i dialog z państwami trzecimi będzie propagować wspólne wartości dotyczące: poszanowania praw człowieka, podstawowych wolności, pokoju, demokracji, dobrych rządów, równości płci, państwa prawa, solidarności i sprawiedliwości. UE zdecydowanie popiera ideę skutecznej wielostronności, w myśl której wszystkie narody świata dzielą odpowiedzialność za rozwój.

4. Wspólne zasady

4.1 Odpowiedzialność, partnerstwo

14. UE popiera zasadę odpowiedzialności krajów partnerskich za strategię i programy rozwoju. Kraje rozwijające się ponoszą główną odpowiedzialność za tworzenie wewnętrznego środowiska sprzyjającego mobilizowaniu środków własnych, w tym realizacji spójnych i skutecznych polityk. Zasady te umożliwią dostarczanie pomocy dostosowanej do specyficznych potrzeb państwa-odbiorcy.

15. Zarówno UE, jak i kraje rozwijające się razem ponoszą odpowiedzialność za wspólne wysiłki w ramach partnerstwa. UE będzie wspierała zmniejszanie ubóstwa w krajach partnerskich, strategię rozwoju i reform koncentrujące się na milenijnych celach rozwoju oraz dostosuje się do systemów i procedur w krajach partnerskich. Wskaźniki postępu oraz regularna ocena pomocy mają kluczowe znaczenie dla lepszego ukierunkowania pomocy UE.

16. UE uznaje zasadniczą nadzorczą rolę demokratycznie wybranych przedstawicieli obywateli. W związku z tym UE zachęca do zwiększonego zaangażowania zgromadzeń narodowych, parlamentów i władz lokalnych.

4.2 *Pogłębiony dialog polityczny*

17. Dialog polityczny stanowi istotny sposób propagowania celów rozwoju. W ramach dialogu politycznego prowadzonego przez Państwa Członkowskie i instytucje Unii Europejskiej — Radę, Komisję i Parlament, w zakresie ich stosownych kompetencji, poszanowanie dobrych rządów, praw człowieka, zasad demokratycznych i państwa prawa będą podlegać regularnej ocenie w celu zbudowania wzajemnego zrozumienia i określenia środków wspierających. Dialog taki pełni istotną rolę zapobiegawczą i ma na celu zapewnienie przestrzegania tych zasad. W dialogu tym zostanie również poruszony problem walki z korupcją, walki z nielegalną imigracją i handlu ludźmi.

4.3 *Udział społeczeństwa obywatelskiego*

18. UE popiera szeroki udział wszystkich zainteresowanych rozwojem państw i zachęca wszystkie grupy społeczne do uczestnictwa. Społeczeństwo obywatelskie, w tym partnerzy gospodarczy i społeczni, np. związki zawodowe, organizacje pracodawców i sektor prywatny, organizacje pozarządowe i inne niepaństwowe podmioty w krajach partnerskich odgrywają szczególnie znaczącą rolę w propagowaniu demokracji, sprawiedliwości społecznej i praw człowieka. UE będzie zwiększała swoje poparcie dla budowania zdolności podmiotów niepaństwowych w celu wzmacniania ich głosu w procesie rozwoju oraz wspierania dialogu politycznego, społecznego i gospodarczego. Dostrzeżona zostanie również istotna rola europejskiego społeczeństwa obywatelskiego; w tym celu UE zwróci szczególną uwagę na edukację i zwiększanie świadomości w zakresie problematyki rozwoju wśród obywateli UE.

4.4 *Równość płci*

19. Propagowanie równości płci i praw kobiet ma nie tylko kluczowe znaczenie samo w sobie, lecz stanowi również podstawowe prawo człowieka i jest elementem sprawiedliwości społecznej oraz służy osiągnięciu wszystkich milenijnych celów rozwoju oraz wdrożeniu Platformy Pekinńskiej, Programu Działania z Kairu oraz Konwencji w sprawie likwidacji wszelkich form dyskryminacji kobiet. W związku z tym równość płci będzie stanowiła istotny składnik wszystkich polityk i praktyk stosowanych przez UE w stosunkach z krajami rozwijającymi się.

4.5 *Zarządzanie niestabilnością państw*

20. UE zajmie się w większym stopniu trudnymi partnerstwami i niestabilnymi państwami, gdzie żyje jedna trzecia ubogiej ludności świata. UE wzmocni swoje starania na rzecz zapobiegania konfliktom⁽¹⁾ oraz będzie wspierać zapobieganie niestabilności państw poprzez reformy rządów, państwo prawa, środki przeciw korupcji oraz tworzenie samodzielnych instytucji państwowych, tak by pomóc im w pełnieniu wielu podstawowych funkcji i spełnianiu potrzeb obywateli. W miarę możliwości UE będzie działać poprzez państwowe systemy i strategie w celu zwiększenia zdolności państw niestabilnych. UE opowiada się za dalszym zaangażowaniem, nawet w najtrudniejsze sytuacje, tak by zapobiegać pogrążaniu się państw w destrukcji.

21. W sytuacjach przejściowych UE będzie wspierać powiązania pomiędzy pomocą w sytuacjach nagłych, odbudową i rozwojem długofalowym. W sytuacjach pokryzysowych rozwój będzie ukierunkowany przez zintegrowane strategie przejściowe, mające na celu reorganizację zdolności instytucjonalnych, podstawowej infrastruktury i służb społecznych, zwiększenie bezpieczeństwa żywności oraz zapewnienie trwałych rozwiązań dla uchodźców, osób przesiedlonych i ogólnego bezpieczeństwa obywateli. Działania UE obejmą wielostronne starania, w tym Komisji Budowania Pokoju przy ONZ oraz będą miały na celu ponowne ustanowienie zasad odpowiedzialności i partnerstwa.

(¹) Przedstawione w Europejskim Programie Zapobiegania Konfliktom, Rada Europejska w Göteborgu, czerwiec 2001.

22. Niektóre kraje rozwijające się są szczególnie narażone na klęski żywiołowe, zmiany klimatu, zniszczenie środowiska naturalnego i zewnętrzne wstrząsy gospodarcze. Państwa Członkowskie i Wspólnota będą wspierać systemy zapobiegania klęskom i stan gotowości w tych krajach z myślą o zwiększeniu ich odporności w konfrontacji z tymi wyzwaniem.

5. Zapewnianie lepszej pomocy i na szerszą skalę

5.1 Zwiększenie zasobów finansowych

23. Rozwój jest zobowiązaniem długoterminowym. UE przyjęła harmonogram dla Państw Członkowskich, wg którego do 2015 r. należy osiągnąć 0,7 % DNB, z pośrednią wartością docelową do 2010 r. określoną na 0,56 % ⁽¹⁾ i wzywa swoich partnerów do pójścia w jej ślady. Dzięki tym zobowiązaniom roczny pomocowy budżet UE w 2010 r. powinien podwoić się i osiągnąć wysokość ponad 66 miliardów EUR. Rozważona zostanie dalsza redukcja długów, podobnie jak innowacyjne źródła finansowania, tak by w trwały i przewidywalny sposób zwiększyć dostępne zasoby. Co najmniej połowa zwiększonej w ten sposób pomocy przeznaczona będzie dla Afryki, przy pełnym poszanowaniu priorytetów poszczególnych Państw Członkowskich dotyczących pomocy rozwojowej. Środki będą przyznawane w obiektywny i przejrzysty sposób w oparciu o potrzeby i wyniki państw-odbiorców, uwzględniając specyficzne sytuacje.

24. Aby osiągnąć milenijne cele rozwoju, nadal traktowane priorytetowo będą kraje najmniej rozwinięte i inne państwa o niskich dochodach, o czym świadczy wysoki udział tych państw w pomocy płynącej z UE ⁽²⁾. UE jest nadal zdecydowana, by wspierać rozwój państw o średnich dochodach, zwłaszcza o średnio-niskich dochodach i nasza pomoc rozwojowa dla wszystkich krajów rozwijających się skupi się na zmniejszeniu ubóstwa w jego wielowymiarowych aspektach w kontekście trwałego rozwoju. Szczególna uwaga zostanie poświęcona państwu niestabilnym i partnerom otrzymującym mniejsze wsparcie.

5.2 Skuteczniejsza pomoc

25. Poza pomocą na większą skalę, UE będzie również zapewniała pomoc lepszej jakości. Koszty transakcji dotyczących pomocy będą zmniejszone, a jej wpływ globalny wzrośnie. UE jest zdeterminowana, by wraz z wszystkimi partnerami na rzecz rozwoju działać w celu poprawy jakości i skuteczności swojej pomocy, usprawnienia praktyk donorów oraz pomocy krajom partnerskim w skuteczniejszym wykorzystaniu zwiększonych przepływów pomocy. UE będzie wdrażać i monitorować swoje zobowiązania dotyczące skuteczności pomocy ⁽³⁾ we wszystkich krajach rozwijających się, m.in. poprzez wyznaczenie sobie konkretnych celów na rok 2010. Odpowiedzialność poszczególnych krajów, koordynacja i harmonizacja działań donorów już na szczeblu terenowym, dostosowanie do systemów państwa-odbiorcy oraz ukierunkowanie na rezultaty stanowią podstawowe zasady w tym względzie.

26. Pomoc rozwojowa może być dostarczana za pomocą różnych narzędzi, które mogą się uzupełniać (pomoc w ramach projektów, wsparcie programów sektorowych, wsparcie sektorowe i ogólne budżetowe, pomoc humanitarna i pomoc w zapobieganiu kryzysom, wsparcie dla społeczeństwa obywatelskiego i za jego pośrednictwem, ujednolicanie norm, standardów oraz przepisów prawnych itd.) w zależności od tego, co najlepiej sprawdza się w danym kraju. O ile warunki na to pozwalają, wykorzystanie ogólnego lub sektorowego wsparcia budżetowego lub sektorowego powinno wzrosnąć, co powinno służyć wzmocnieniu odpowiedzialności, poparci krajowych odpowiedzialności i procedur partnerów, finansowaniu krajowych strategii zmniejszania ubóstwa (w tym operacyjnych kosztów budżetów na zdrowie i edukację) oraz propagowaniu rzetelnego i przejrzystego zarządzania finansami publicznymi.

27. Kraje partnerskie wymagają stałej pomocy do celów skutecznego planowania. UE popiera więc bardziej przewidywalne i stabilniejsze mechanizmy pomocy.

⁽¹⁾ W konkluzjach Rady z maja 2005 r. stwierdza się, że: Państwa Członkowskie, które nie osiągnęły jeszcze poziomu Oficjalnej Pomocy Rozwojowej równego 0,51 % DNB, podejmują się w ramach procesów rozdziału swoich środków budżetowych, osiągnięcia tego poziomu do roku 2010, podczas gdy te, które przekroczyły już ten poziom, zobowiązują się do niezaprzestawania wysiłków. Państwa Członkowskie, które przystąpiły do UE po 2002 r. i które nie osiągnęły poziomu Oficjalnej Pomocy Rozwojowej równego 0,17 % DNB, czynią starania, w ramach procesów rozdziału swoich środków budżetowych, zmierzające do osiągnięcia go do 2010 r., podczas gdy te, które już go przekroczyły, zobowiązują się do niezaprzestawania starań. Państwa Członkowskie zobowiązują się do osiągnięcia poziomu Oficjalnej Pomocy Rozwojowej równego 0,7 % DNB do 2015 r., podczas gdy te, które już go osiągnęły, zobowiązują się do zachowania poziomu przewyższającego cel: Państwa Członkowskie, które przystąpiły do UE po 2002 r., będą dokładały starań, by zwiększyć Oficjalną Pomoc Rozwojową do 2015 r. do poziomu 0,33 % DNB.

⁽²⁾ W 2003 r. UE przyznała średnio 67 % pomocy państwom o niskich dochodach, poza Państwami Członkowskimi, które przystąpiły w 2004 r. (dane OECD DAC).

⁽³⁾ Deklaracja z Rzymu z lutego 2003 r. oraz Deklaracja z Paryża z marca 2005 r.

28. Redukcja długów także przyczynia się do przewidywalnego finansowania. UE zobowiązała się do wypracowania rozwiązań dla nadmiernego zadłużenia, w szczególności pozostałych wielostronnych długów poważnie zadłużonych państw ubogich (HIPC) oraz, gdzie to konieczne i właściwe, państw dotkniętych wstrząsami zewnętrznymi oraz krajów wychodzących z konfliktu.

29. UE będzie propagowała dalsze odchodzenie od wiązania pomocy wykraczające poza obecne zalecenia OECD, w szczególności dla pomocy żywnościowej.

5.3 Współpraca i komplementarność

30. W duchu Traktatu Wspólnota i Państwa Członkowskie poprawią koordynację i komplementarność. Najlepszym sposobem na zapewnienie komplementarności jest uwzględnienie priorytetów kraju partnerskiego, na szczeblu krajowym i regionalnym. UE będzie propagować koordynację, harmonizację i dostosowanie⁽¹⁾. UE zachęca kraje partnerskie do prowadzenia swoich własnych procesów rozwoju i popierania szerokiego zaangażowania się donorów w krajowe agendy harmonizacji. W miarę potrzeb UE sporządzi elastyczne mapy drogowe wskazujące jak jej Państwa Członkowskie mogą przyczynić się do planów i działań związanych z harmonizacją.

31. UE jest zdecydowana wspierać lepszą koordynację i komplementarność działań donorów poprzez prace na rzecz wieloletniego planowania, opartego na zmniejszaniu ubóstwa w krajach partnerskich lub ekwiwalentnych strategiach oraz własnych procesach budżetowych kraju oraz popierać mechanizmy wspólnego wdrażania, w tym wspólną analizę, wspólne misje donorów oraz stosowanie mechanizmów współfinansowania.

32. UE odgrywać będzie wiodącą rolę we wdrażaniu zobowiązań z Deklaracji z Paryża dotyczących poprawy dostarczania pomocy i w tym kontekście podjęła cztery dodatkowe zobowiązania: zapewnienie pomocy w zakresie budowania zdolności poprzez skoordynowane programy, przy coraz szerszym wykorzystaniu uzgodnień między grupami donorów; dostarczanie 50 % pomocy rząd-dla-rządu (government-to-government) przez systemy krajowe, w tym poprzez zwiększenie udziału procentowego pomocy dostarczanej poprzez wsparcie budżetu lub podejście sektorowe; unikanie tworzenia nowych jednostek wdrażania projektów; zredukowanie liczby nieskoordynowanych misji o 50 %.

33. UE będzie korzystała z doświadczeń nowych Państw Członkowskich (takich jak zarządzanie w okresie przejściowym) i będzie pomagała we wzmocnieniu roli tych krajów jako nowych donorów.

34. UE będzie realizowała ten plan w bliskiej współpracy z krajami partnerskimi, innymi partnerami dwustronnymi na rzecz rozwoju oraz podmiotami wielostronnymi, takimi jak Organizacja Narodów Zjednoczonych i międzynarodowe instytucje finansowe, tak by uniknąć dublowania się działań i zmaksymalizować efekt i skuteczność światowej pomocy. UE będzie również wspierać wzmocnienie głosu krajów rozwijających się w instytucjach międzynarodowych.

6. Spójność polityki na rzecz rozwoju

35. UE jest zdeterminowana, by podejmować działania służące poprawie spójności polityki na rzecz rozwoju w kilku obszarach⁽²⁾. Ważne jest, by polityki nie dotyczące wspierania rozwoju towarzyszyły staraniom krajów rozwijających się w osiągnięciu milenijnych celów rozwoju. Przy realizacji polityk, które mogłyby mieć wpływ na kraje rozwijające się, Unia bierze pod uwagę cele współpracy na rzecz rozwoju. Aby wypełnić to zobowiązanie UE wzmocni spójność polityki procedur rozwojowych, instrumentów i mechanizmów na wszystkich szczeblach, zapewni odpowiednie środki oraz podzieli się najlepszymi praktykami służącymi realizacji tych celów. Stanowi to istotny dodatkowy wkład UE na rzecz realizacji milenijnych celów rozwoju.

⁽¹⁾ W tym Konkluzje Rady z listopada 2004 r.: „Poprawa koordynacji, harmonizacji i dostosowania: wkład UE”.

⁽²⁾ W konkluzjach Rady z maja 2005 r. potwierdza się zdecydowanie UE we wdrażaniu celów zawartych w komunikacie Komisji na temat spójności polityki na rzecz rozwoju dotyczących obszaru handlu, środowiska naturalnego, zmian klimatu, bezpieczeństwa, rolnictwa, rybołówstwa, społecznego wymiaru globalizacji, zatrudnienia i pracy w godziwych warunkach, migracji, badań naukowych i innowacji, społeczeństwa informacyjnego, transportu i energii.

36. UE zdecydowanie popiera szybkie, ambitne i służące rozwojowi krajów ubogich zakończenie Rundy z Ad-Dauha (*Doha*) oraz umów o partnerstwie gospodarczym UE-AKP. Kraje rozwijające się powinny postanowić o reformie polityki handlowej zgodnie z ich szerszymi krajowymi planami rozwoju. Zapewniamy dodatkową pomoc, by wesprzeć kraje ubogie w budowaniu zdolności handlowych. Szczególna uwaga zostanie poświęcona krajom najmniej rozwiniętym oraz krajom najbardziej podatnym na zagrożenia. UE będzie dalej działała na rzecz uporządkowanego otwierania rynków, w szczególności dla produktów atrakcyjnych eksportowo dla krajów rozwijających się, wspieranego przez otwarty, sprawiedliwy, uczciwy, oparty na zasadach wielostronny system handlowy uwzględniający interesy i problemy słabszych krajów. UE zajmie się kwestią specjalnego i zróżnicowanego traktowania oraz ograniczania preferencji z myślą o popieraniu handlu pomiędzy krajami rozwiniętymi i rozwijającymi się oraz wśród krajów rozwijających się. UE będzie nadal przekonywała, by wszystkie kraje rozwinięte zezwoliły na nie ograniczany kwotami i taryfami dostęp do rynku dla krajów najmniej rozwiniętych przed zakończeniem rundy z Ad-Dauha (*Doha*) lub w ogólniejszym sensie. W ramach zreformowanej wspólnej polityki rolnej UE w znaczący sposób zredukuje poziom zakłóceń w handlu związanych ze swoimi środkami wsparcia dla sektora rolniczego oraz ułatwi rozwój rolnictwa w krajach rozwijających się. Zgodnie z potrzebami dotyczącymi rozwoju UE popiera cele asymetrii i elastyczności we wdrażaniu umów o partnerstwie gospodarczym. UE będzie w dalszym ciągu zwracać szczególną uwagę na cele rozwojowe państw, z którymi Wspólnota zawarła lub zawrze umowy dotyczące rybołówstwa.

37. Brak bezpieczeństwa i konflikty z użyciem siły stanowią największe przeszkody w osiągnięciu milenijnych celów rozwoju. Bezpieczeństwo i rozwój stanowią istotne i komplementarne aspekty stosunków UE z krajami trzecimi. W ramach swoich działań kraje te przyczyniają się do tworzenia bezpiecznego środowiska i przerwania błędnego koła ubóstwa, biedy, wojny, zniszczenia środowiska naturalnego i upadających struktur gospodarczych, społecznych i politycznych. UE, w zakresie odpowiednich kompetencji Wspólnoty i Państw Członkowskich, wzmocni kontrolę prowadzonego przez siebie wywozu broni, tak by uniknąć sytuacji, w których broń wyprodukowana w UE będzie wykorzystywana przeciwko ludności cywilnej albo w celu zaostrzenia napięć lub konfliktów w krajach rozwijających się oraz podejmie konkretne kroki w celu ograniczenia niekontrolowanego rozpowszechniania ręcznej broni strzeleckiej i broni lekkiej zgodnie z europejską strategią przeciw nielegalnemu handlowi ręczną bronią strzelecką i bronią lekką oraz amunicją do niej. UE zdecydowanie wspiera również ideę odpowiedzialności za ochronę. Nie możemy stać z boku podczas gdy dokonuje się ludobójstwo, zbrodnie wojenne, czystki etniczne lub inne rażące naruszenia międzynarodowego prawa humanitarnego i praw człowieka. UE będzie wspierać zwiększoną rolę regionalnych i subregionalnych organizacji w procesie wzmacniania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa, w tym ich zdolności do koordynacji wsparcia ze strony donorów w dziedzinie zapobiegania konfliktom.

38. UE będzie przyczyniać się do wzmacniania społecznego wymiaru globalizacji, propagowania zatrudnienia i pracy w godziwych warunkach dla wszystkich. Będziemy dążyć do tego, by migracja stała się pozytywnym czynnikiem rozwoju, poprzez wspieranie konkretnych środków służących zmniejszeniu ubóstwa, w tym ułatwianie przesyłania pieniędzy oraz ograniczanie „drenażu mózgow”. UE będzie kierować globalne wysiłki w stronę ograniczania wzorców nierównoważonej konsumpcji i produkcji. Będziemy wspierać kraje rozwijające się we wdrażaniu wielostronnych umów dotyczących środowiska naturalnego oraz propagować inicjatywy w dziedzinie środowiska służące rozwojowi krajów ubogich. UE potwierdza swoje zdecydowanie w przeciwdziałaniu zmianom klimatu.

7. Rozwój — wkład w odpowiedź na globalne wyzwania

39. Działania UE na rzecz rozwoju koncentrujące się na likwidacji ubóstwa w kontekście trwałego rozwoju stanowią istotny wkład w optymalizację korzyści i sprawiedliwsze dzielenie się kosztami procesu globalizacji z krajami rozwijającymi się, co leży w interesie pokoju i stabilności na szerszą skalę, oraz przyczyniają się do zmniejszenia nierówności leżących u podstaw wielu głównych wyzwań, przed którymi staje nasz świat. Zasadniczym wyzwaniem, przed jakim stoi obecnie społeczność międzynarodowa, jest uczytnienie, globalizacji pozytywną siłą dla całej ludzkości.

40. Zmniejszanie ubóstwa i propagowanie trwałego rozwoju stanowią cele same w sobie. Osiągnięcie celów milenijnego rozwoju leży również w interesie długotrwałego pokoju i bezpieczeństwa dla wszystkich i dla poszczególnych jednostek. Bez pokoju i bezpieczeństwa niemożliwe są rozwój i likwidacja ubóstwa, a bez rozwoju i likwidacji ubóstwa nie będzie trwałego pokoju. Rozwój jest również najskuteczniejszym długofalowym rozwiązaniem wymuszonej i nielegalnej migracji oraz handlu ludźmi. Rozwój odgrywa kluczową rolę we wspieraniu wzorców zrównoważonej produkcji i konsumpcji, które ograniczają szkodliwe skutki wzrostu gospodarczego dla środowiska.

CZĘŚĆ II: POLITYKA ROZWOJOWA WSPÓLNOTY EUROPEJSKIEJ

Druga część Konsensu Europejskiego w sprawie rozwoju przedstawia odnowioną politykę rozwojową Wspólnoty Europejskiej, która zgodnie z Traktatem za pomocą zasobów powierzonych Wspólnocie realizuje europejską wizję rozwoju zawartą w pierwszej części. Część ta objaśnia rolę i wartość dodaną Wspólnoty oraz sposób realizacji na szczeblu wspólnotowym celów, zasad, wartości, spójności polityki na rzecz rozwoju oraz zobowiązań zawartych w tej wspólnej wizji. Część ta określa priorytety, które będą odzwierciedlone w skutecznych i spójnych programach współpracy na rzecz rozwoju na szczeblu krajowym i regionalnym. Będzie stanowił przewodnik w planowaniu i wdrażaniu komponentu pomocy rozwojowej wszystkich wspólnotowych instrumentów i strategii współpracy z państwami trzecimi⁽¹⁾. Będzie uwzględniana w innych politykach Wspólnoty, które mają wpływ na państwa rozwijające się, tak by zapewnić spójność polityki na rzecz rozwoju.

41. Polityka wspólnotowa w dziedzinie współpracy na rzecz rozwoju stanowi uzupełnienie w stosunku do polityk realizowanych przez Państwa Członkowskie⁽²⁾.

42. Podstawowym celem wspólnotowej polityki na rzecz rozwoju będzie likwidacja ubóstwa w kontekście zrównoważonego rozwoju, w tym realizacja milenijnych celów rozwoju oraz promowanie demokracji, dobrych rządów i poszanowania praw człowieka, jak określono w części I. Na szczeblu wspólnotowym cele te będą realizowane we wszystkich państwach rozwijających się i będą stosować się do komponentu pomocy rozwojowej wszystkich wspólnotowych strategii współpracy z państwami trzecimi.

43. Wspólnota będzie stosowała wszystkie zasady określone w części I, w tym zasady dotyczące skuteczności pomocy: odpowiedzialność kraju, partnerstwo, koordynacja, harmonizacja, dostosowanie do systemów państwa-odbiorcy i ukierunkowanie na rezultaty.

44. Wspólnota będzie również promować spójność polityki na rzecz rozwoju, opartą na zapewnieniu, że Wspólnota uwzględni cele współpracy na rzecz rozwoju we wszystkich realizowanych politykach, które mogą mieć wpływ na państwa rozwijające się.

45. We wszystkich działaniach Wspólnota będzie stosowała wzmocnione podejście do włączania w główny nurt przekrojowych zagadnień zgodnie z tym, co przedstawiono w części 3.3 „Wzmocnione podejście do włączania w główny nurt”.

1. Szczególna rola i przewaga względna Wspólnoty

46. W zakresie swoich kompetencji nadanych na mocy Traktatu Komisja odgrywa dużą rolę w rozwoju. Szczególne znaczenie mają jej obecność na świecie, promowanie spójności polityki na rzecz rozwoju, szczególne kompetencje i wiedza ekspercka, prawo inicjatywy na szczeblu wspólnotowym, upraszczanie koordynacji i harmonizacji oraz ponadnarodowy charakter. Wspólnotę wyróżnia przewaga względna i wartość dodana, dzięki którym możliwa jest komplementarność z dwustronnymi politykami Państw Członkowskich i innych donorów międzynarodowych.

47. W imieniu Wspólnoty Komisja będzie dążyła do tego, by dostarczyć wartość dodaną poprzez pełnienie następujących ról:

48. Po pierwsze, obecność na świecie. Komisja jest obecna jako partner na rzecz rozwoju w większej liczbie krajów niż największe nawet Państwa Członkowskie, a w niektórych przypadkach jest jedynym znacząco obecnym partnerem ze strony UE. Komisja realizuje wspólną politykę handlową, programy współpracy obejmujące praktycznie wszystkie państwa i regiony rozwijające się oraz dialog polityczny prowadzony wraz z Państwami Członkowskimi. Otrzymuje wsparcie ze strony rozległej sieci delegatur. Dzięki temu potrafi reagować na bardzo różnorodne sytuacje, w tym sytuacje w państwach niestabilnych, z których wycofały się Państwa Członkowskie.

⁽¹⁾ Komponent pomocy rozwojowej jest definiowany jako każda forma oficjalnej pomocy rozwojowej (ODA) zgodnie z ustaleniami Komitetu Pomocy Rozwojowej przy OECD.

⁽²⁾ Współpraca wspólnotowa na rzecz rozwoju opiera się na art. 177-181 Traktatu ustanawiającego Wspólnotę Europejską.

49. Po drugie, z poparciem Państw Członkowskich, zapewnianie spójności polityki na rzecz rozwoju w działaniach Wspólnoty (¹), w szczególności w przypadkach gdy polityki Wspólnoty mają znaczny wpływ na kraje rozwijające się, np. w polityce dotyczącej handlu, rolnictwa, rybołówstwa i migracji oraz powszechne promowanie tej zasady. Korzystając ze swoich doświadczeń oraz wyłącznej kompetencji w zakresie handlu, Wspólnota ma przewagę względną w udzielaniu wsparcia krajom partnerskim we włączaniu handlu w krajowe strategie rozwoju oraz we wspieraniu współpracy regionalnej kiedykolwiek jest to możliwe.

50. Po trzecie, promowanie najlepszych praktyk dotyczących rozwoju. Komisja, wraz z Państwami Członkowskimi, będzie stymulowała europejską debatę na temat rozwoju i promowała najlepsze praktyki dotyczące rozwoju, np., we właściwych przypadkach, bezpośrednie wsparcie budżetu i pomoc sektorową, odejście od pomocy wiązanej, podejście oparte na rezultatach i dekoncentrację wdrażania pomocy. Poprzez zwiększanie swoich zdolności analitycznych Komisja ma potencjał, by pełnić rolę centrum intelektualnego w pewnych zagadnieniach związanych z rozwojem.

51. Po czwarte, ułatwianie koordynacji i harmonizacji. Komisja będzie odgrywała aktywną rolę we wdrażaniu Deklaracji z Paryża w sprawie skuteczności pomocy i będzie jedną z sił napędowych w promowaniu wypełniania zobowiązań podjętych przez UE w Paryżu w zakresie odpowiedzialności, dostosowania, rezultatów harmonizacji i wzajemnej odpowiedzialności. Komisja będzie nadal promować 3C — *coordination, complementarity, coherence* (koordynację, komplementarność, spójność) jako wkład UE w szerszy międzynarodowy program skuteczności pomocy. Wspólnota będzie również wspierać wzmocnioną koordynację pomocy w sytuacji klęski żywiołowej i stan gotowości w kontekście funkcjonujących systemów i mechanizmów międzynarodowych oraz wiodącej roli ONZ w zapewnianiu międzynarodowej koordynacji.

52. Po piąte, rola w dostarczaniu pomocy w obszarach, gdzie rozmiar i masa krytyczna mają szczególne znaczenie.

53. Po szóste, Komisja będzie promowała demokrację, prawa człowieka, dobre rządy i poszanowanie prawa międzynarodowego, ze szczególnym podkreśleniem przejrzystości i działań antykorupcyjnych. Komisja ma pozytywne doświadczenia w promowaniu demokracji, praw człowieka oraz budowaniu narodu i będzie kontynuować te działania.

54. Po siódme, w urzeczywistnianiu zasady uczestnictwa społeczeństwa obywatelskiego, Komisja będzie wspierana przez Europejski Komitet Ekonomiczno-Społeczny, który przyczynia się do ułatwiania dialogu z lokalnymi partnerami gospodarczymi i społecznymi.

55. Ponadto Komisja dokłada starań, by propagować rozumienie wzajemnych zależności i wspierać solidarność Północ-Południe. W tym celu Komisja zwróci szczególną uwagę na zwiększanie świadomości i edukację w zakresie problematyki rozwoju wśród obywateli UE.

2. Podejście zróżnicowane według kontekstu i potrzeb

2.1 Zróżnicowanie przy realizacji polityki współpracy na rzecz rozwoju

56. Cele rozwoju, zasady i wypełnianie zobowiązań dotyczących skuteczności pomocy (²) muszą być stosowane we wszystkich komponentach współpracy na rzecz rozwoju. We wszystkich państwach rozwijających się Wspólnota będzie stosowała najbardziej skuteczne instrumenty i podejścia w zmniejszaniu ubóstwa i zapewnianiu trwałego rozwoju.

57. Wdrażanie wspólnotowej współpracy na rzecz rozwoju jest z konieczności specyficzne, dostosowane do każdego kraju partnerskiego lub regionu, oparte na potrzebach, strategiach, priorytetach i atutach danego kraju. Zróżnicowanie jest koniecznością z uwagi na różnorodność partnerów i wyzwań.

(¹) We wszystkich 12 obszarach określonych w konkluzjach Rady z maja 2005 r. i dołączonym komunikacie Komisji w sprawie spójności polityki na rzecz rozwoju.

(²) Podjętych w ramach Deklaracji z Paryża z marca 2005 r.

58. Cele rozwoju stanowią cele same w sobie. Współpraca na rzecz rozwoju jest głównym elementem szerszego zestawu działań zewnętrznych; wszystkie te działania są istotne i powinny być spójne, powinny wspierać się wzajemnie i żadne nie powinno być podrzędne w stosunku do innego. Strategiczne dokumenty dla poszczególnych krajów i regionów oraz strategiczne dokumenty tematyczne są komisyjnymi instrumentami programowania, które zarówno definiują ten zakres polityk, jak i zapewniają ich spójność.

59. Pomoc rozwojowa może być dostarczana za pomocą różnych trybów, które mogą się uzupełniać (pomoc w ramach projektów, wsparcie programów sektorowych, wsparcie sektorowe i budżetu, pomoc humanitarna i pomoc w zapobieganiu kryzysom, wsparcie dla społeczeństwa obywatelskiego i za jego pośrednictwem, zbliżanie norm, standardów i przepisów prawnych itd.), w zależności od tego, co najlepiej sprawdza się w danym kraju.

60. Likwidacja ubóstwa jest ważna zarówno w państwach o średnich, jak i niskich dochodach. Ogromne wyzwania stają przed państwami o niskich dochodach i krajami najmniej rozwiniętymi na ich drodze do realizacji milenijnych celów rozwoju. Pomoc dla państw o niskich dochodach będzie oparta na strategiach zmniejszania ubóstwa z należytym uwzględnieniem dostępności podstawowych usług i dostępu do nich, zróżnicowania gospodarczego, bezpieczeństwa żywności, poprawy demokratycznego sprawowania władzy i działania instytucji.

61. Równie ważne dla realizacji milenijnych celów rozwoju jest wsparcie dla państw o średnich dochodach. Wiele państw o nisko-średnich dochodach staje przed takimi samymi trudnościami jak państwa o niskich dochodach. Znaczna część ubogiej ludności na świecie żyje w tych krajach, gdzie często występują uderzające nierówności społeczne, a rządy są słabe, co z kolei zagraża trwałości ich własnego procesu rozwoju. Wspólnota kontynuuje zatem dostarczanie pomocy rozwojowej opartej na zmniejszaniu ubóstwa lub ekwiwalentnych strategiach. Liczne państwa o średnich dochodach odgrywają znaczną rolę w kwestiach politycznych, handlowych i związanych z bezpieczeństwem oraz w produkcji i ochronie globalnych dóbr publicznych oraz pełnią rolę ostoji w danym regionie. Państwa te są jednak również podatne na wewnętrzne i zewnętrzne wstrząsy lub są w sytuacji konfliktu, lub tuż po jego zakończeniu.

62. Polityka przedakcesyjna, w stopniu w jakim dotyczy krajów rozwijających się, ma na celu wspieranie perspektywy członkostwa krajów kandydujących i do tego aspirujących, a Europejska Polityka Sąsiedztwa ma na celu zbudowanie uprzywilejowanego partnerstwa z krajami sąsiadującymi, przybliżając je do Unii i oferując im udział w wewnętrznym rynku Wspólnoty oraz wsparcie dialogu, reform oraz społecznego i gospodarczego rozwoju. Polityki te wyraźnie koncentrują się na integracji, ale zawierają również znaczące aspekty rozwojowe. Zmniejszenie ubóstwa i cele rozwoju społecznego pomogą w zbudowaniu zamożniejszych, sprawiedliwszych, a dzięki temu stabilnych społeczeństw w krajach w przeważającej części rozwijających się. Wśród instrumentów, które mogą dostarczyć technicznej i finansowej pomocy wspierającej te polityki znajdują się, we właściwych przypadkach, najlepsze praktyki w dziedzinie rozwoju służące promowaniu skutecznego zarządzania i realizacji. Polityki kierujące tymi instrumentami będą wykonywane w szerszych ramach, przedstawionych w Europejskiej Polityce Sąsiedztwa i Europejskiej Polityce Przedakcesyjnej oraz będą stanowić integralną część działań zewnętrznych Wspólnoty.

63. Proponowana nowa struktura opartych na polityce i horyzontalnych instrumentów pomocy Wspólnoty⁽¹⁾ może dostarczać właściwych ram umożliwiających reagowanie na różne sytuacje i warunki. W tym kontekście programy tematyczne odgrywają rolę wspierającą i komplementarną, a przy ich ustalaniu brana jest pod uwagę ich szczególna wartość dodana w porównaniu z programami geograficznymi.

2.2 Obiektywne i przejrzyste kryteria alokacji zasobów

64. Globalne alokacje geograficzne i tematyczne środków oraz przegląd ich dalszego wykorzystania będą dokonywane przy zastosowaniu standardowych, obiektywnych i przejrzystych kryteriów opartych na potrzebach i wynikach. Należy pamiętać o specyfice różnych programów oraz różnorodnych trudnościach, przed którymi stają kraje znajdujące się w kryzysie lub konflikcie lub kraje podatne na klęski.

65. Kryteria potrzeb obejmują ludność, dochód na głowę, skalę ubóstwa, dystrybucję dochodów oraz poziom rozwoju społecznego, podczas gdy kryteria wyników obejmują postępy na płaszczyźnie politycznej, gospodarczej i społecznej, postępy w dziedzinie dobrych rządów oraz efektywność wykorzystania pomocy, zwłaszcza sposób wykorzystania przez dany kraj ograniczonych środków na rzecz rozwoju, począwszy od wykorzystania zasobów własnych.

⁽¹⁾ Wniosek Komisji do Rady i Parlamentu opiera się na trzech rozporządzeniach opartych na polityce: Europejskie Sąsiedztwo i Partnerstwo, współpraca na rzecz rozwoju i współpraca gospodarcza, pomoc przedakcesyjna oraz trzy instrumenty horyzontalne: pomocy humanitarnej, stabilności i pomocy makrofinansowej.

66. Polityka rozwojowa musi odzwierciedlać dystrybucję zasobów, w której uwzględnia się wpływ tych zasobów na zmniejszanie ubóstwa. W konsekwencji szczególną uwagę należy zwrócić na sytuację krajów najmniej rozwiniętych i państw o niskich dochodach, co stanowi część podejścia, obejmującego również starania rządów krajów partnerskich na rzecz zmniejszania ubóstwa oraz ich wyniki i zdolności absorpcyjne. Kraje najmniej rozwinięte i państwa o niskich dochodach będą traktowane priorytetowo w zakresie całkowitych alokacji zasobów. Wspólnota powinna znaleźć sposoby na skoncentrowanie starań na krajach najuboższych, a zwłaszcza na Afryce. Należy zwrócić uwagę na państwa o średnich dochodach, zwłaszcza państwa o nisko-średnich dochodach, z których wiele staje przed podobnymi problemami, jak te o niskich dochodach.

3. Spełnianie potrzeb krajów partnerskich

3.1 Zasada skoncentrowania działań przy zachowaniu elastyczności

67. W programowaniu krajowym i regionalnym Wspólnota będzie się kierowała zasadą koncentracji działań. Jest to element kluczowy w zapewnianiu skuteczności pomocy. Wspólnota będzie stosowała tę zasadę we wszystkich swoich programach krajowych i regionalnych. Oznacza to selekcję ściśle ograniczonej liczby obszarów działania, których dotyczy programowanie pomocy Wspólnoty, zamiast rozkładania starań na zbyt wiele sektorów. Ten proces selekcji będzie się dokonywał na szczeblu krajów i regionów, by przestrzegać zobowiązań podjętych w zakresie partnerstwa i dostosowania.

68. Priorytety te zostaną ustalone w drodze przejrzystego i pogłębionego dialogu z krajami partnerskimi, na podstawie wspólnej analizy i w taki sposób, by zapewnić komplementarność z innymi donatorami, w szczególności z Państwami Członkowskimi. Programowanie powinno być wystarczająco elastyczne, tak by możliwe było szybkie reagowanie w przypadku nieprzewidzianych potrzeb.

69. Agenda harmonizacji wymaga, by donatorzy współpracowali w celu wspierania ogólnych i sektorowych polityk krajów partnerskich. Wspólnota będzie wspierała kraje partnerskie jako siły wiodące w przygotowaniu i koordynacji wieloletniego programowania całokwitowego wsparcia donorów dla kraju. Strategie zmniejszania ubóstwa skierowane na milenijne cele rozwoju lub ekwiwalentne strategie krajowe będą punktem wyjściowym tego rodzaju działań.

3.2 Obszary działania Wspólnoty

70. Z uwagi na szczególną rolę i przewagę względną Wspólnoty jej wkład powinien dotyczyć szczególnie tych obszarów, gdzie właśnie występuje ta przewaga względna. Dlatego Komisja będzie nadal pogłębiała swoją wiedzę ekspercką i zdolności w tych obszarach. Szczególna uwaga będzie poświęcona budowaniu koniecznych zdolności i wiedzy eksperckiej na szczeblu krajowym, w myśl procesu dekoncentracji i odpowiedzialności krajów partnerskich.

71. W odpowiedzi na potrzeby wyrażane przez kraje partnerskie aktywność Wspólnoty będzie się koncentrować na obszarach omówionych poniżej, z których kilka będzie uważanych za przewagę względną Wspólnoty.

Handel i integracja regionalna

72. Wspólnota będzie pomagać krajom rozwijającym się w handlu i integracji regionalnej poprzez wspieranie sprawiedliwego i zrównoważonego — w kontekście środowiska naturalnego — wzrostu, bezproblemową i stopniową integrację ze światową gospodarką oraz łączenie handlu ze zmniejszaniem ubóstwa lub ekwiwalentnymi strategiami. W tym obszarze priorytetowe znaczenie mają: budowanie zdolności instytucjonalnych w celu planowania i skutecznej realizacji solidnych polityk handlu i integracji oraz wspieranie sektora prywatnego w celu wykorzystania nowych możliwości handlowych.

73. Poszczególne działania będą w dużej mierze zależały od cech charakterystycznych krajów partnerskich. W krajach najuboższych, zwłaszcza najmniej rozwiniętych, oraz małych krajach śródlądowych i wyspiarskich należy zwrócić szczególną uwagę na podaż i wzrost konkurencyjności sektora prywatnego.

74. Największe bariery występują często pomiędzy samymi krajami rozwijającymi się. Integracja regionalna może te bariery zmniejszyć. W przypadku AKP pomaga to również w przygotowaniu umów o partnerstwie gospodarczym. Dla wielu krajów, a w szczególności tych, dla których UE jest głównym partnerem handlowym i inwestycyjnym, korzystne jest ujednolicanie przepisów jednolitego rynku UE.

Środowisko i zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi

75. Wspólnota będzie wspierać starania czynione przez jej kraje partnerskie na rzecz włączenia do problematyki rozwojowej zagadnień związanych ze środowiskiem naturalnym oraz pomoże w zwiększaniu ich zdolności do wdrażania wielostronnych umów o środowisku naturalnym. Wspólnota zwróci szczególną uwagę na inicjatywy zapewniające zrównoważone zarządzanie i ochronę zasobów naturalnych, w tym traktowanych jak źródło dochodów, jako sposób zapewnienia i zwiększenia liczby miejsc pracy, środków utrzymania na terenach wiejskich oraz towarów i usług związanych ze środowiskiem. W tym celu będzie popierała i wspierała strategie krajowe i regionalne; będzie też uczestniczyła i miała swój wkład w europejskie lub światowe inicjatywy i organizacje. Silniejsze poparcie dla wdrażania Konwencji ONZ o różnorodności biologicznej przyczyni się do zatrzymania utraty bioróżnorodności i promowania biobezpieczeństwa oraz zrównoważonego zarządzania bioróżnorodnością. Jeśli chodzi o kontrolę procesu pustynnienia i zrównoważonego zarządzania gruntami, Wspólnota skupi się na wdrażaniu Konwencji ONZ o zwalczaniu pustynnienia poprzez skuteczne włączenie zagadnień zrównoważonego zarządzania gruntami do strategii krajów rozwijających się. W zakresie zrównoważonego zarządzania lasami Wspólnota będzie wspierała starania na rzecz zwalczania nielegalnego wycięcia i zwróci szczególną uwagę na realizację FLEGT (przestrzeganie prawa leśnego, zarządzanie i handel).

76. W odniesieniu do zmian klimatu Wspólnota skoncentruje swoje wysiłki na realizacji planu działania UE w zakresie zmian klimatu w kontekście współpracy na rzecz rozwoju, w ścisłej współpracy z Państwami Członkowskimi. Dostosowanie się do negatywnych skutków zmian klimatu będzie stanowić centralny aspekt pomocy krajom najmniej rozwiniętym i małym rozwijającym się państwom wyspiarskim. Wspólnota będzie też dążyła do promowania zrównoważonego zarządzania substancjami chemicznymi i odpadami, w szczególności uwzględniając ich powiązanie z kwestiami zdrowotnymi.

Infrastruktura, komunikacja i transport

77. Wspólnota będzie promowała zrównoważone podejście do sektora transportu. Podejście to będzie się opierało na zasadach odpowiedzialności kraju partnerskiego i ustalania priorytetów poprzez strategie zmniejszanie ubóstwa lub strategie ekwiwalentne, jednocześnie realizując potrzeby krajów partnerskich, zapewniając bezpieczeństwo transportu, umiarkowany koszt, wydajność i minimalizację negatywnego wpływu na środowisko. Stosowana tu strategia w zakresie transportu jest zrównoważona pod względem gospodarczym, finansowym, środowiskowym i instytucjonalnym.

78. Wspólnota, w ramach dostępnych środków budżetowych, odpowie na rosnące zapotrzebowanie, zwłaszcza ze strony krajów afrykańskich, na zwiększenie finansowania infrastruktury przez donorów, w tym infrastruktury gospodarczej, w ramach wspierania starań na rzecz zmniejszenia ubóstwa. Wspólnota będzie dostarczała wsparcia na różnych szczeblach. Punktem wyjściowym będzie szczebel krajowy, przy czym największa część pomocy będzie dostarczana za pośrednictwem strategii krajów partnerskich, zapewniając optymalną równowagę pomiędzy inwestycjami a utrzymaniem infrastruktury. Na szczeblu regionalnym i kontynentalnym Wspólnota zapoczątkuje partnerstwo na rzecz infrastruktury, w ramach którego będzie współpracowała z regionalnymi społecznościami gospodarczymi i innymi znaczącymi partnerami, w tym z sektorem prywatnym. Wsparcie otrzyma partnerstwo z sektorem prywatnym.

79. Wspólnota będzie też wspierała zwiększone stosowanie technologii informacyjnych i komunikacyjnych, tak by zmniejszyć różnice w zakresie informatyzacji. Zwiększy też swoje wsparcie dla badań związanych z rozwojem.

Woda i energia

80. Wspólnotowe ramy polityki „zintegrowanego zarządzania zasobami wodnymi” mają na celu zapewnienie wystarczającej ilości dobrej jakości wody pitnej oraz odpowiednich warunków sanitarnych i higieny dla wszystkich ludzi, zgodnie z milenijnymi celami rozwoju i celami ustanowionymi w Johannesburgu. Ponadto mają na celu ustanowienie ram długoterminowej ochrony wszystkich zasobów wodnych, zapobieganie dalszemu pogorszeniu i promowanie zrównoważonego wykorzystania wody.

81. Europejska inicjatywa na rzecz wody wspiera cele tej polityki. Jej kluczowe elementy to: wzmocnienie politycznego zobowiązania do działania; nadanie większego znaczenia zagadnieniom związanym z wodą i warunkami sanitarnymi w kontekście starań na rzecz zmniejszania ubóstwa oraz zrównoważonego rozwoju; promowanie lepszych sposobów zarządzania wodą; zachęcanie do współpracy regionalnej i subregionalnej w zakresie zarządzania wodą; katalizowanie dodatkowego finansowania.

82. Znaczna część ludności z krajów rozwijających się nie ma dostępu do nowoczesnych usług energetycznych i jest zależna od niewydajnych i drogich systemów zaopatrzenia gospodarstw domowych w energię. Dlatego polityka Wspólnoty skupia się na wspieraniu solidnego środowiska instytucjonalnego i finansowego, zwiększaniu świadomości, budowaniu zdolności oraz gromadzeniu funduszy, tak by poprawić dostęp do nowoczesnych, o umiarkowanych cenach, niedrogich, wydajnych i czystych (w tym odnawialnych) usług energetycznych poprzez inicjatywę energetyczną UE i inne inicjatywy międzynarodowe i krajowe. Podejmowane będą również starania na rzecz wspierania przyspieszonego rozwoju technologii w takich obszarach jak energia i transport.

Rozwój obszarów wiejskich, zagospodarowanie przestrzenne, rolnictwo i bezpieczeństwo żywności

83. Rolnictwo i rozwój obszarów wiejskich są kluczowymi czynnikami wzrostu i zmniejszania ubóstwa. W celu ponownego rozpoczęcia inwestowania w tych obszarach, Wspólnota będzie wspierała prowadzony przez kraj, oparty na uczestnictwie, zdecentralizowany i zrównoważony w kontekście środowiska naturalnego rozwój przestrzenny, mający na celu włączenie odbiorców w określanie celów inwestycyjnych oraz zarządzanie zasobami, tak by wspierać powstawanie miejscowych ośrodków rozwoju przy poszanowaniu możliwości ekosystemów. W celu osiągnięcia trwałych rezultatów konieczne jest promowanie spójnego i sprzyjającego klimatu politycznego na wszystkich szczeblach.

84. Wspólnota będzie nadal działała na rzecz zwiększenia bezpieczeństwa żywności na szczeblu międzynarodowym, regionalnym i krajowym. Będzie popierała strategiczne podejścia w krajach, które są chronicznie podatne na problemy w tym zakresie. Uwaga będzie się skupiać na zapobieganiu, tworzeniu sieci bezpieczeństwa, poprawie dostępu do zasobów, jakości żywienia i rozwoju zdolności. Ze szczególną uwagą będą traktowane sytuacje przejściowe i skuteczność pomocy w sytuacjach wyjątkowych.

85. W zakresie rolnictwa Wspólnota będzie się skupiać na dostępie do zasobów (grunty, woda, finanse), zrównoważonej intensyfikacji produkcji (we właściwych przypadkach, a szczególnie w krajach najmniej rozwiniętych), konkurencyjności na rynkach regionalnych i międzynarodowych oraz zarządzaniu ryzykiem (w krajach zależnych od towarów). Aby zapewnić, że kraje rozwijające się korzystają z rozwoju technologicznego, Wspólnota będzie wspierała globalne badania w dziedzinie rolnictwa.

Rządy, demokracja, prawa człowieka i wspieranie reform gospodarczych i instytucjonalnych

86. Postęp w dziedzinie praw człowieka, dobre rządy i demokratyzacja stanowią fundamenty zmniejszania ubóstwa i zrównoważonego rozwoju⁽¹⁾. Zgodnie z międzynarodowymi porozumieniami wszystkie prawa człowieka powinny przysługiwać wszystkim ludziom. Na tej podstawie Wspólnota będzie promowała poszanowanie praw człowieka w odniesieniu do wszystkich ludzi we współpracy zarówno z podmiotami państwowymi, jak i niepaństwowymi w krajach partnerskich. Wspólnota będzie aktywnie dążyła do tego, by promowanie praw człowieka było integralną częścią opartego na uczestnictwie dialogu na temat rządów prowadzonego wewnątrz danego kraju. Wspieranie dobrych rządów wymaga pragmatycznego podejścia opartego na specyficznym kontekście każdego kraju. Wspólnota będzie aktywnie promowała oparty na uczestnictwie dialog na temat rządów prowadzony wewnątrz danego kraju, dotyczący takich obszarów jak działania antykorupcyjne, reforma sektora publicznego, dostęp do sprawiedliwości i reforma systemu sądowego. Jest to podstawowy element tworzenia prowadzonych przez dany kraj programów reform w kontekście odpowiedzialności i w otoczeniu instytucjonalnym, które popiera prawa człowieka, demokratyczne zasady i państwo prawa.

⁽¹⁾ Komunikat z 2003 r. w sprawie sprawowania władzy i rozwoju zawiera definicję i podejście do sprawowania rządów przyjęte przez WE.

87. Z myślą o lepszym uzasadnieniu prawnym reform prowadzonych przez dany kraj Wspólnota będzie propagowała wysoki poziom politycznego zobowiązania do ich realizacji. W tym samym duchu będzie również popierała decentralizację i władze lokalne, wzmocnienie roli parlamentów, propagowała poczucie bezpieczeństwa osób ubogich oraz wzmocnienie krajowych procesów mających zapewnić wolne, uczciwe i przejrzyste wybory. Wspólnota będzie propagowała zasady demokratycznych rządów w kwestiach finansowych, podatkowych i sądowych.

88. W kwestii wspierania reform gospodarczych i instytucjonalnych, w tym strategii zmniejszania ubóstwa, Wspólnota nadal będzie ważnym graczem u boku instytucji wywodzących się z Bretton Woods, uczestnicząc w dialogu i wspierając finansowo rządy zaangażowane w te programy. Wspólnota nadal będzie z uwagą śledziła wpływ reform na wzrost gospodarczy, lepszy klimat dla przedsiębiorczości, stabilność makroekonomiczną i zmniejszanie ubóstwa. Będzie wspierała przejście odpowiedzialności poszczególnych krajów za reformy, umieszczając w centrum dialogu ocenę wyników. Szczególny nacisk położy na kwestię poprawy zarządzania finansami publicznymi, która jest podstawowym czynnikiem zwalczania korupcji i propagowania skutecznego wydawania publicznych pieniędzy.

Zapobieganie konfliktom i państwa niestabilne

89. Wspólnota, w ramach właściwych kompetencji swoich instytucji, opracuje całościowe podejście zapobiegawcze do problemu niestabilności państw, konfliktów, klęsk żywiołowych i innych rodzajów sytuacji kryzysowych. W tym względzie Wspólnota będzie wspierała starania krajów partnerskich i organizacji regionalnych służące wzmocnieniu systemów wczesnego ostrzegania i rządów demokratycznych oraz budowaniu zdolności instytucyjnych. Wspólnota, w bliskiej współpracy i koordynacji z obecnymi strukturami Rady, poprawi własną zdolność do rozpoznawania wczesnych symptomów niestabilności państwa poprzez ulepszoną wspólną — wraz z innymi donorami — analizę oraz wspólne monitorowanie i ocenę państw trudnych, niestabilnych lub będących w stanie upadku. Przy wszelkim programowaniu Wspólnota będzie aktywnie wdrażała zasady OECD dotyczące pozytywnego międzynarodowego zaangażowania w problemy państw niestabilnych.

90. W trudnych partnerstwach, państwach niestabilnych lub będących w stanie upadku Wspólnota przyzna pierwszeństwo zapewnieniu usług podstawowych i zaspokojeniu potrzeb, we współpracy ze społeczeństwem obywatelskim i organizacjami ONZ. Długoterminowa wizja wspólnotowego zaangażowania, w ramach partnerstwa z danym krajem, przewiduje zwiększenie odpowiedzialności krajów oraz kontynuację budowy prawowitych, skutecznych i stabilnych instytucji państwowych oraz promowaniu aktywnego i zorganizowanego społeczeństwa obywatelskiego.

91. Dla krajów, gdzie występuje znaczące niebezpieczeństwo konfliktu Wspólnota będzie nadal opracowywać wyczerpujące plany, które powinny obejmować polityki mogące zwiększyć lub zmniejszyć ryzyko konfliktu.

92. Wspólnota nadal będzie pomagać w zapobieganiu konfliktom i ich rozwiązywaniu oraz przywracaniu pokoju, koncentrując się na głównych przyczynach konfliktów z użyciem siły, do których należą ubóstwo, zniszczenie, wyzysk i nierówny podział i dostęp do ziemi i zasobów naturalnych, słabe rządy, naruszenia praw człowieka i nierówność płci. Będzie też wspierała dialog, uczestnictwo i pojednanie, by umacniać pokój i by zapobiegać nawrotom przemocy.

Rozwój człowieka

93. Ramy polityki wspólnotowej dotyczącej rozwoju człowieka w zakresie zdrowia, edukacji, kultury i równości płci mają na celu poprawę życia ludności zgodnie z milenijnymi celami rozwoju poprzez działanie na szczeblu globalnym i krajowym. Polityką tą będzie kierować zasada inwestowania w ludzi i ceniienia ludzi, promowania równości płci i zasady słuszności.

94. Nie można osiągnąć milenijnych celów rozwoju, nie osiągając najpierw postępu w zakresie powszechnego zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego i praw z nim związanych, zgodnie z agendą ICPD z Kairu. W celu zaradzenia straszliwym skutkom HIV/AIDS, gruźlicy i malarii w krajach rozwijających się przygotowana zostanie mapa drogowa dla wspólnych działań UE w sprawie Europejskiego Programu Działania. Wspólnota będzie popierać pełne wdrożenie strategii promujących zdrowie i prawa seksualne i reprodukcyjne i połączy walkę z HIV/AIDS ze wspieraniem zdrowia seksualnego i reprodukcyjnego i praw z nim związanych. Wspólnota zajmie się też kwestią poważnego kryzysu dotyczącego braków w zasobach ludzkich wśród pracowników służby zdrowia, uczciwego finansowania zdrowia i wzmocnienia systemów opieki zdrowotnej, tak by polepszyć działanie systemów, zmniejszając ceny leków dla ubogiej ludności.

95. Wskaźniki wyników w odniesieniu do milenijnych celów rozwoju będą wzmocnione, tak by lepiej połączyć sektorowe i budżetowe wsparcie postępów w realizacji milenijnych celów rozwoju i zapewnić odpowiednie finansowanie zdrowia i edukacji.

96. Wspólnota ma na celu przyczynić się do programu „Edukacja dla wszystkich”. Priorytetami są wysokiej jakości edukacja na poziomie podstawowym i kształcenie zawodowe oraz zajęcie się nierównościami. W centrum uwagi znajdzie się promowanie edukacji dziewcząt i ich bezpieczeństwo w środowisku szkolnym. Wspierany będzie rozwój i wdrażanie krajowych planów sektorowych oraz uczestnictwo w regionalnych i globalnych inicjatywach tematycznych w zakresie edukacji.

Spójność społeczna i zatrudnienie

97. W kontekście likwidacji ubóstwa Wspólnota dąży do zapobiegania wykluczeniu społecznemu i zwalczania wszelką dyskryminację. Będzie promować społeczny dialog i ochronę, w szczególności w kontekście nierówności płci, praw ludności tubylczej i ochrony dzieci przed zjawiskiem handlu ludźmi, konfliktów zbrojnych, najgorszych form pracy dzieci i dyskryminacji oraz sytuacji osób niepełnosprawnych.

98. Wspierane będą polityki społeczna i podatkowa służące promowaniu sprawiedliwości. Działania priorytetowe będą polegać m.in. na popieraniu reform systemu ubezpieczeń społecznych i systemu podatkowego, społecznej odpowiedzialności w biznesie, wzrostu służącego ubogim oraz zatrudnienia.

99. Zatrudnienie jest podstawowym czynnikiem służącym osiągnięciu wyższego poziomu spójności społecznej. Wspólnota będzie promować inwestycje, które generują miejsca pracy i wspierają rozwój zasobów ludzkich. W tym zakresie Wspólnota będzie się opowiadać za godziwymi warunkami pracy dla wszystkich zgodnie z agendą Międzynarodowej Organizacji Pracy (MOP).

3.3. Wzmocnione podejście do włączania w główny nurt

100. Pewne zagadnienia wymagają czegoś więcej niż specyficzne środki i polityki; wymagają również włączania w główny nurt, ponieważ dotyczą ogólnych zasad stosowanych we wszystkich inicjatywach i w ich przypadku konieczne jest działanie wielosektorowe.

101. We wszystkich działaniach Wspólnota będzie stosowała wzmocnione podejście do włączania w główny nurt następujących zagadnień przekrojowych: propagowanie praw człowieka, równość płci, demokracja, dobre rządy, prawa dzieci i ludność tubylcza, równowaga w środowisku naturalnym i zwalczanie HIV/AIDS. Wymienione zagadnienia przekrojowe są zarówno celami samymi w sobie, jak i znaczącymi czynnikami wzmocnienia skutków i trwałości współpracy.

102. Komisja zapoczątkuje to podejście, wykorzystując w sposób systematyczny i strategiczny wszystkie dostępne sobie zasoby⁽¹⁾. Przede wszystkim zapewni, że jej służby zbudują zdolność do realizacji tej polityki. Zintensyfikuje dialog ze swoimi krajami partnerskimi, tak by promować włączanie tych zagadnień w główny nurt krajowych polityk i strategii zmniejszania ubóstwa. Uprości też tworzenie sieci wiedzy eksperckiej i wsparcia technicznego.

⁽¹⁾ Systematycznie przeprowadzane będą strategiczne oceny środowiskowe i analizy wpływu w zakresie równości kobiet i mężczyzn, również w odniesieniu do wsparcia budżetowego i sektorowego.

Demokracja, dobre rządy, prawa człowieka, prawa dzieci i ludności tubylczej

103. Demokracja, dobre rządy, prawa człowieka i prawa dzieci będą promowane na zasadach partnerstwa ze wszystkimi krajami otrzymującymi wspólnotową pomoc rozwojową. Zagadnienia te powinny być systematycznie włączane w instrumenty rozwojowe Wspólnoty przy użyciu wszystkich krajowych i regionalnych strategii. Kluczową zasadą zabezpieczania praw ludności tubylczej we współpracy na rzecz rozwoju jest zapewnienie ich pełnego uczestnictwa oraz dobrowolnie i uprzednio wyrażona świadoma zgoda zainteresowanych społeczności.

Równość płci

104. Równość mężczyzn i kobiet i aktywne zaangażowanie obu płci we wszystkie aspekty postępu społecznego są kluczowymi warunkami zmniejszania ubóstwa. Kwestia równości płci musi być poruszona w bliskim powiązaniu ze zmniejszaniem ubóstwa, rozwojem społecznym i politycznym oraz wzrostem gospodarczym; musi też być włączana w główny nurt wszystkich aspektów współpracy na rzecz rozwoju. Równość płci będzie propagowana poprzez wspieranie równych praw, dostępu i kontroli zasobów oraz głosów politycznych i gospodarczych.

Równowaga w środowisku naturalnym

105. Wspólnota będzie wspierać starania krajów partnerskich (rządy i społeczeństwo obywatelskie) na rzecz włączenia wymiaru środowiskowego do procesu rozwoju, również poprzez wdrażanie wielostronnych umów dotyczących środowiska (*). Będzie też pomagała w zwiększaniu ich zdolności w tym zakresie. Ochrona środowiska musi być obecna w definicji i wdrażaniu wszystkich polityk Wspólnoty, w szczególności w celu promowania zrównoważonego rozwoju.

HIV/AIDS

106. We wszystkich krajach zwalczanie HIV/AIDS jest traktowane jako działanie obejmujące wiele sektorów i instytucji. Zachodzi potrzeba włączenia problematyki HIV/AIDS w liczne działania, które nie są bezpośrednio związane z tym zagadnieniem oraz w programy prac dotyczące konkretnego wsparcia sektora.

3.4. Wspieranie globalnych inicjatyw i funduszy

107. Komisja nadal będzie przyczyniała się do inicjatyw globalnych, które są wyraźnie powiązane z milenijnymi celami rozwoju i globalnymi dobrami publicznymi. Globalne inicjatywy i fundusze są potężnymi instrumentami inicjowania nowych środków politycznych lub wzmocnienia już istniejących, tam gdzie zakres ich działania jest niewystarczający. Dzięki nim można generować świadomość i wsparcie publiczne w sposób bardziej skuteczny niż robią to tradycyjne instytucje pomocowe. Ten rodzaj pomocy powinien być dostosowany do strategii krajowych, przyczyniać się do dialogu z krajami i służyć zintegrowaniu funduszy z ich cyklami budżetowymi.

108. Wartość dodana globalnych inicjatyw i funduszy będzie musiała być oceniona na podstawie poszczególnych przypadków, po skonsultowaniu się Komisji z Państwami Członkowskimi oraz, we właściwych przypadkach, z Parlamentem Europejskim w kwestii budżetu. Komisja ustali kryteria uczestnictwa i wpłat Wspólnoty do funduszy globalnych. Pierwszeństwo przyzna inicjatywom przyczyniającym się do realizacji milenijnych celów rozwoju i zwiększającym dostęp do globalnych dóbr publicznych.

3.5. Spójność polityki na rzecz rozwoju

109. Komisja i Państwa Członkowskie przygotują tymczasowy program prac dotyczący wdrażania konkluzji Rady z maja 2005 r. w sprawie spójności polityki na rzecz rozwoju. Program ten będzie zawierał priorytety działania; określi rolę i zakres odpowiedzialności Rady, Państw Członkowskich i Komisji oraz przedstawi kolejne etapy i harmonogram, z myślą o zapewnieniu, że polityki nie związane z pomocą mogą wspomagać kraje rozwijające się w osiągnięciu milenijnych celów rozwoju. Komisja wzmocni działające już instrumenty, w szczególności instrument oceny oddziaływania i konsultacje z krajami rozwijającymi się w czasie formułowania i realizacji polityki oraz, w koniecznych przypadkach, rozważając nowe instrumenty wspierające wzmocnioną spójność polityki na rzecz rozwoju.

(*) Klimat, Bioróżnorodność, Pustynnienie, Odpady i Substancje Chemiczne.

110. Pomimo osiągniętych postępów w innych zobowiązaniach dotyczących spójności polityki na rzecz rozwoju, pilnie należy zająć się zobowiązaniami i działaniami w dziedzinie migracji. W tym zakresie Komisja będzie dążyła do włączenia migracji i zagadnień dotyczących uchodźców w krajowe i regionalne strategie i partnerstwa z zainteresowanymi krajami oraz promować synergii między migracją i rozwojem, tak by migracja stała się pozytywną siłą rozwoju. Wspólnota będzie popierała kraje rozwijające się w ich politykach zarządzania falami migracyjnymi oraz ich starania na rzecz zwalczania handlu ludźmi celem zapewnienia, że w stosunku do migrantów będą przestrzegane prawa człowieka.

4. Różnorodność trybów pomocy w zależności od potrzeb i osiągnięć

111. Wspólnota dysponuje szerokim wachlarzem trybów wdrażania pomocy na rzecz rozwoju, umożliwiających zaspokojenie różnych potrzeb w różnych kontekstach. Tryby te są dostępne dla wszystkich programów geograficznych i tematycznych i odzwierciedlają prawdziwą wartość dodaną Wspólnoty.

112. Pomoc Wspólnoty, czy to w formie projektu, programu sektorowego, wsparcie sektorowe lub budżetowe, powinna wspierać strategie zmniejszania ubóstwa lub strategie ekwiwalentne stosowane w kraju partnerskim. Wybór najbardziej odpowiednich trybów pomocy wspólnotowej dla każdego kraju zostanie dokonany w ramach cyklu programowania, który musi być coraz bardziej dostosowany do procesu opracowywania polityk sektorowych i realizacji budżetów krajowych.

113. Tam gdzie pozwalają na to warunki, preferowanym trybem pomocy dla reform gospodarczych i podatkowych oraz wdrażania strategii zmniejszania ubóstwa będzie wsparcie budżetu w konkretnych sektorach lub w ogólnym programie wydatków publicznych. Umożliwi to krajom-odbiorcom poradzić sobie z rosnącymi budżetami operacyjnymi, promować harmonizację i dostosowanie polityk krajowych, przyczynić się do zmniejszenia kosztów transakcji i zachęcać do podejścia opartego na wynikach. Programy takie będą zwyczajowo wymagały wsparcia międzynarodowych instytucji finansowych, z którymi skoordynowane będzie wsparcie ze strony Wspólnoty. Powinno się jasno określić wartość dodaną kompletnego wkładu Wspólnoty oraz wszelkie dodatkowe warunki. Zdolności zarządzania finansowego krajów-odbiorców będą wzmocnione i ściśle monitorowane.

114. Przy dostarczaniu bezpośredniego wsparcia budżetu będą przestrzegane zalecenia zawarte w wytycznych OECD/DAC dotyczących dobrych praktyk odnośnie do wsparcia budżetu, w szczególności pod względem dostosowania, koordynacji i warunków. Wytyczne dla dostarczania wsparcia budżetu będą się stosowały do wszystkich krajów partnerskich i będą wzmocniane poprzez ustanowienie wartości odniesienia i monitorowanie wskaźników sprawdzających skuteczność tego trybu pomocy.

115. Wspólnota będzie konsekwentnie stosowała podejście oparte na wynikach i wskaźnikach postępu. Uwarunkowania będą coraz bardziej ewoluowały w kierunku koncepcji „kontraktu” opartego na wynegocjowanych wzajemnych zobowiązaniach sformułowanych jako oczekiwane rezultaty.

116. W kilku ostatnich latach największą innowacją stanowiło podejście mikrofinansowe. Będzie ono nadal rozwijane, ze szczególnym naciskiem na budowanie zdolności i organizacje dysponujące odpowiednią wiedzą ekspercką.

117. Redukcja zadłużenia, która jest porównywalna z bezpośrednią pomocą budżetową, charakteryzuje się niskimi kosztami transakcji i wspiera koordynację i harmonizację pomiędzy donorami, w związku z czym mogłaby pomóc, w koniecznych i właściwych przypadkach, w ograniczeniu podatności państw na kryzysy zewnętrzne.

118. Wspólnota będzie udzielała pomocy nadal głównie w postaci darowizn. Jest to najbardziej odpowiednia forma pomocy dla krajów najuboższych i krajów o najmniejszej zdolności spłacania długu.

119. Celem zagwarantowania maksymalnych skutków dla krajów-odbiorców nastąpić powinno wzmocnienie synergii pomiędzy programami wspieranymi przez Europejski Bank Inwestycyjny (EIB) i inne instytucje finansowe a programami finansowanymi przez Wspólnotę. EIB odgrywa coraz większą rolę we wdrażaniu pomocy wspólnotowej poprzez inwestycje w prywatne i państwowe przedsiębiorstwa w krajach rozwijających się.

120. Celem zwiększenia skuteczności pomocy wielostronnej Wspólnota wzmocni też swoją współpracę z systemem ONZ, międzynarodowymi instytucjami finansowymi i innymi odpowiednimi organizacjami i instytucjami w przypadkach gdy taka współpraca przyniesie wartość dodaną.

121. Wspólnota poczyni postępy w zdefiniowaniu zestawu wytycznych w sprawie interwencji w krajach będących w sytuacji kryzysowej lub wychodzących z kryzysu, zapewniając, że dostosuje zarówno swoje procedury alokacji zasobów, jak i warunki interwencji oraz dokładając starań, by być w stanie zareagować szybko i elastycznie, dysponując szeregiem sposobów interwencji.

5. Postęp w reformach zarządzania

122. W 2000 r. Komisja zapoczątkowała program reform, który miał na celu przyspieszyć wdrażanie zewnętrznej pomocy wspólnoty i poprawę jakości dostarczania pomocy. Program przyniósł następujące rezultaty: i) ulepszone programowanie ze spójnym cyklem projektów, służące zmniejszaniu ubóstwa; ii) stworzenie pojedynczego podmiotu — EuropeAid — odpowiedzialnego za wdrażanie pomocy; iii) zakończony proces dewolucji, w wyniku którego jest teraz 80 delegatur odpowiedzialnych za zarządzanie pomocą; iv) wzmocnienie zasobów ludzkich w celu przyspieszenia wdrażania; v) ulepszone metody pracy dzięki zharmonizowanym i uproszczonym procedurom, lepszym systemom informacyjnym i lepiej wyszkolonym kadrom; vi) podwyższoną jakość dzięki procesowi wspierania jakości i monitorowanie różnych etapów zarządzania projektami; oraz (vii) szybsze wdrażanie pomocy.

123. Nadal konieczne są ulepszenia i są one dokonywane. Zewnętrznie agenda koordynacji i harmonizacji z innymi donatorami będzie miała ogromny pozytywny wpływ na dostarczanie pomocy. Wewnętrznie Komisja będzie nadal usprawniać procedury, czynić starania na rzecz większej dewolucji delegatur, wyjaśniać zasady współdziałania delegatur z siedzibami głównymi oraz ulepszać systemy informacyjne. W tych ramach większa uwaga będzie zwracana na jakość projektów i programów już na początkowym etapie poprzez wzmocnione procesy wspierania jakości. Będzie to również wymagało większego skupienia się na ograniczonej liczbie obszarów (i ograniczonej liczbie działań w zdefiniowanych obszarach) w każdym kraju partnerskim. Podczas wdrażania powinno się lepiej wykorzystywać narzędzia monitorowania, a ocena programów w momencie ich zamykania powinna się przyczynić do poprawy procesu programowania i określania problemów.

6. Monitorowanie i ocena

Lekcje płynące z oceny deklaracji w sprawie polityki rozwojowej 2000 r.

124. Ocena polityki rozwojowej Wspólnoty Europejskiej z 2000 r. oraz jej skutki dla pomocy wspólnotowej stanowią ważną lekcję. Lekcja ta dotyczy m.in. konieczności uwzględnienia ostatnich wydarzeń w dziedzinie zobowiązań międzynarodowych, np. podjętych na konferencjach ONZ, oraz postępu jaki dokonał się w zakresie najlepszych praktyk w dziedzinie rozwoju, np. wsparcie budżetu i deklaracja z Paryża. Deklaracja powinna być odzwierciedlać większe zaangażowanie ze strony wszystkich części Komisji; musi też być powszechnie zaakceptowana przez Parlament Europejski. Powinna być konsekwentnie stosowana we wszystkich wspólnotowych programach na rzecz rozwoju we wszystkich krajach rozwijających się. Spostrzeżenia te zostały sformułowane podczas przyjmowania nowej deklaracji i będą wzięte pod uwagę przy przyszłym wdrażaniu pomocy WE we wszystkich krajach rozwijających się.

Monitorowanie przyszłego wdrażania

125. Komisja powinna opracować zestaw mierzalnych celów dotyczących wdrażania tej polityki i na tej podstawie regularnie oceniać dokonywany postęp w rocznym sprawozdaniu z wykonania polityki rozwojowej WE.

126. Komisja zapewni, że wszystkie jej służby i delegacje/komórki zajmujące się programowaniem i wdrażaniem wspólnotowej pomocy rozwojowej stosują politykę rozwojową Wspólnoty Europejskiej jako podstawowy punkt odniesienia do wspólnotowych celów i zasad wdrażania wszelkiej współpracy na rzecz rozwoju.

Oświadczenie Rady i przedstawicieli rządów Państw Członkowskich zebranych w Radzie

W przypadku gdy którekolwiek Państwo Członkowskie chciałoby dokonać przeglądu stosowalności niniejszego oświadczenia w danym kraju zgodnie z decyzją OECD/DAC z kwietnia 2006 r. Rada podda to pod rozważę.
